

Byla C-455/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. liepos 23 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunalul Olt (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. gegužės 27 d.

Apeliantas ir ieškovas pirmojoje instancijoje:

OZ

Kita apeliacinio proceso šalis ir atsakovė pirmojoje instancijoje:

Lyoness Europe AG

Bylos dalykas

Ieškovo OZ (fizinis asmuo) apeliacinis skundas *Tribunalul Olt* (Olto aukštesnysis teismas, Rumunija) dėl *Judecătoria Slatina* (Slatinos pirmosios instancijos teismas, Rumunija) sprendimo civilinėje byloje, kuriuo atmetas ieškinys, kuriuo prašoma pripažinti kai kurias su atsakove (kita apeliacinio proceso šalimi) *Lyoness Europe AG* sudarytos sutarties sąlygas nesąžiningomis.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Vadovaujantis SESV 267 straipsniu, prašoma išaiškinti Direktyvos 93/13/EB 2 straipsnio b punktą.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 2 straipsnio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal šią nuostatą fizinis asmuo, mechanikos inžinierius, kurio

- specializacija yra pneumatinės ir hidraulinės mašinos (kuris nevykdo profesionalios komercinės veiklos ir ypač prekių ir paslaugų pirkimo siekiant jas perparduoti ir (arba) tarpininkavimo veiklos) ir kuris su komercine bendrove (pardavėju arba tiekėju) sudarė narystės sutartį, pagal kurią toks fizinis asmuo turi teisę dalyvauti pirkimo bendruomenėje, kurią minėta bendrovė sukūrė *Lyonesse* sistemos forma (sistema, pagal kurią žadamas uždarbis kompensacijų už pirkinius, komisinių ir kitų privilegijų forma), pirkti prekes ir paslaugas iš prekybininkų, kurie turi sutartinių santykių su šia bendrove (vadinamieji *Lyonesse* komerciniai partneriai) ir teikti tarpininkavimo paslaugas kitiems asmenims pagal *Lyonesse* sistemą (vadinamieji potencialūs lojalūs klientai), gali būti laikomas „vartotoju“, nepaisant sutarties sąlygos, kurioje numatyta, jog *Lyonesse* ir kliento sutartiniam santykiams taikoma išimtinai tik Šveicarijos teisė, nepriklausomai nuo kliento nuolatinės gyvenamosios vietos, siekiant užtikrinti veiksmingą vartotojų apsaugą?
2. Ar 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 2 straipsnio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad asmuo, su pardavėju ar tiekėju sudaręs dvejopo tikslo sutartį, t. y. [kai] sutartis yra sudaryta tokiais tikslais, kurie iš dalies yra susiję su tokio fizinio asmens komercine, ūkine ar profesine veikla ir iš dalies su ja nesusiję, o tokio fizinio asmens komercinis, ūkinis ar profesinis tikslas yra nedominuojantis, atsižvelgiant į bendrą sutarties kontekstą, gali būti laikomas „vartotoju“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą?
  3. Jeigu į pirmiau pateiktą klausimą būtų atsakyta teigiamai, kokie yra pagrindiniai kriterijai, kuriuos reikia taikyti, siekiant nustatyti, ar tokio fizinio asmens komercinis, ūkinis arba profesinis tikslas yra ar nėra dominuojantis, atsižvelgiant į bendrą sutarties kontekstą?

Nurodytos ES teisės nuostatos

Bulgarijos ir Rumunijos stojimo į Europos Sąjungą sutartis.

ESS 2 straipsnis ir 19 straipsnio 1 dalis.

2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I), 3 ir 6 straipsniai.

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais, 1–3 straipsniai (toliau – Direktyva).

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (Įstatymas Nr. 193/2000 dėl nesąžiningų sąlygų pardavėjų ar paslaugų teikėjų sutartyse su vartotojais), kuriuo įgyvendinta direktyva: 1, 2 straipsniai ir 4–7 straipsniai, būtent 2 straipsnio 1 dalis, kurioje „vartotojas“ apibrėžiamas kaip bet kuris fizinis asmuo arba į asociaciją susijungusių fizinių asmenų grupė, veikiantys pagal sutartį, kuriai taikomas šis įstatymas, siekdami tikslų, nesusijusių su jų komercine, pramonine ar gamybine veikla, amatu ar profesija.

Legea nr. 296/2004 privind Codul consumului (Įstatymas Nr. 296/2004, kuriuo nustatomas Vartotojų kodeksas): 1 straipsnis, 3 straipsnis ir 75–81 straipsniai, būtent jo priedo 13 punktas, kuriame „vartotojas“ apibrėžiamas taip pat, kaip ir Įstatyme Nr. 193/2000.

Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (Įstatymas Nr. 134/2010, kuriuo nustatomas Civilinio proceso kodeksas): 205 straipsnis, kuriame visų pirma numatyta, jog atsakovas gali pareikšti procesinį prieštaravimą atsiliepime į apeliacinį skundą; 237 straipsnis, kuriame nustatyta, jog, siekdamas pasirengti diskusijai dėl esmės, teismas turi išspręsti šalių ar *ex officio* iškeltus prieštaravimus; 251 ir 255 straipsniai, kuriuose atitinkamai numatyta, jog nėra įpareigojimo įrodyti tai, su kuo teismas turi susipažinti *ex officio* ir kad teismas gali nuspręsti, jog nebūtina įrodyti plačiai žinomų ir neginčijamų faktų, taip pat 466, 476, 479 ir 480 straipsniai, kuriais reglamentuojamas teismo sprendimas apeliacine tvarka, kuris teisiškai ir faktiškai yra naujas sprendimas byloje.

Pagrindinės bylos aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 2020 m. gruodžio 9 d. *Judecătoria Slatina* (Slatinios pirmosios instancijos teismas) atmetė ieškovo OZ ieškinį atsakovei *Lyoness Europe AG*, kuriuo ieškovas, remdamasis Įstatymu Nr. 193/2000, prašė, kad kai kurios sutarties bendrųjų sąlygų ir jų priedų nuostatos būtų pripažintos nesąžiningomis, o atsakovei būtų iškelta byla *myWorld Retail Services SRL* (anksčiau *SC Lyoness Romania SRL*) buveinės vietos teisme.
- 2 Šis teismas konstatavo, kad, remiantis sutarties bendrosiomis sąlygomis, atsakovė su savo partneriais sudaro tarptautinę pirkimo bendruomenę, per kurią dalyviams siūloma galimybė naudojantis bendru pirkimu ir gautomis palankiomis sąlygomis gauti pajamų kompensacijų už pirkinius, komisinių ir kitų privilegijų forma. Prekės ar paslaugos įsigyjamos tiesiogiai iš prekybininkų, kurie turi sutartinių santykių su atsakove.
- 3 Tokiu būdu lojalus klientas turi teisę dalyvauti pirkimo bendruomenėje, kurią sukūrė atsakovė, su galimybe pasinaudoti palankiomis pirkimo sąlygomis kompensacijų už pirkinius, komisinių ir kitų nuolaidų, kurias suteikia komerciniai partneriai per atsakovę, forma, o atsakovės paslaugos praktiškai yra tik

tarpininkavimas ir iš dalies kiekvieno komercinio partnerio paslaugų apskaičiavimas bei *Lyoness* pirkimo kuponų, kuriuos naudojant galima įsigyti prekių ir paslaugų iš komercinių partnerių, užsakymai.

- 4 Atsižvelgdamas į tai, kad sutarties sąlygą pripažinti nesąžininga galima, tik jei, be kita ko, pareiškėjas yra vartotojas, ir išnagrinėjęs 2009 m. sutarties bendrąsias sąlygas šis teismas nusprendė, kad sutartis nebuvo sudaryta tarp vartotojo ir pardavėjo ar tiekėjo, nes per pirkimo bendruomenę šalys viena kitai siūlo komisinius, nuolaidas ir kitas privilegijas. Taigi sutarties negalima nagrinėti vadovaujantis Įstatymu Nr. 193/2000, nes ieškovas neatitinka sąlygų, kad galėtų būti laikomas vartotoju.
- 5 *Judecătoria Slatina* taip pat paskelbė, jog nėra įrodymų, kad bendrovė *myWorld Retail Services SRL* yra susijusi su bendrove atsakove, yra bendrovės atsakovės padalinys ar kad nurodyta buveinė yra bendrovės atsakovės padalinio buveinė, todėl nurodė, kad atsakovei byla turi būti iškelta jos buveinės vietos Šveicarijoje teisme.
- 6 Dėl *Judecătoria Slatina* sprendimo OZ pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Tribunalul Olt.*

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Pirma, OZ išsamiai išdėsto argumentus, kad atsakovė (bendrovė, kurios buveinė yra Šveicarijoje) tinkamai paduota į teismą Rumunijoje, kur yra *myWorld Retail Services SRL* buveinė, nes pastaroji bendrovė, anksčiau *Lyoness Romania*, yra atsakovės atstovė Rumunijoje.
- 8 Dėl Įstatymo Nr. 193/2000 taikymo OZ tvirtina, kad sutartis, kurią jis sudarė su atsakove, yra tarp vartotojo ir komercinės veiklos subjekto sudaryta sutartis su įvairiomis sąlygomis, kurios, jo nenaudai ir pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą, lemia šalių teisių ir pareigų ryškų neatitikimą.
- 9 Dėl savo vartotojo statuso pagal ginčijamą sutartį OZ tvirtina, kad ginčijamu sprendimu civilinėje byloje pirmosios instancijos teismas atmetė jo ieškinį šio neišnagrinėjęs ir visiškai neįvertinęs ieškinyje pateiktų jo argumentų šiuo klausimu, todėl buvo pažeista jo teisė į teisingą teismą.
- 10 Taigi pirmosios instancijos teismas klaidingai nusprendė, jog „pagal minėtą sutartį per pirkimo bendruomenę šalys viena kitai siūlo komisinius, nuolaidas ir kitas pinigines privilegijas“ ir kad dėl šios priežasties OZ nėra vartotojas.
- 11 OZ teigimu, kaip paaiškėja iš ginčijamos sutarties preambulės 2 dalies, pagal šią sutartį egzistavo tik viena pirkimo bendruomenė ir šios bendruomenės narės buvo tik komercinės bendrovės, t. y. *Lyoness Europe AG* ir jos partnerių bendrovės, kurios buvo aiškiai nurodytos sutartyje kaip prekybininkai ir vadinamos „komerciniais partneriais“.

- 12 Be to, ginčijama sutartis netaikoma narystei sutartyje apibrėžtoje pirkimo bendruomenėje, nes, kaip matyti iš sutarties 2 straipsnio, susitariančiosios šalys yra *Lyoness Europe AG* iš vienos pusės ir lojalus klientas iš kitos pusės, kuris, kaip matyti iš 1.1 straipsnio, yra subjektas, turintis teisę dalyvauti *LYONESS* sukurtoje pirkimo bendruomenėje, siekdamas tik pirkti prekes ir paslaugas iš komercinių partnerių.
- 13 OZ teigia, jog tiek sutarties 10 puslapyje, tiek prašymo formoje reikia kliento parašo ir, kaip matyti ir iš ginčijamos sutarties 2.2 bei 2.3 straipsnių, lojaliu klientu pagal sutartį gali būti vyresnis nei 14 m. fizinis asmuo arba juridinis asmuo. OZ mano, kad pagal šias sutarties sąlygas jis pasirašė sutartį kaip klientas, kaip paprastas fizinis asmuo, nurodęs savo vardą, pavardę, asmens kodą ir gyvenamąją vietą, ir tai yra paprasto fizinio asmens, o ne juridinio asmens tapatybės duomenys.
- 14 OZ teigimu, nė vienoje sutarties sąlygoje nenurodyta, kad jis taip pat siūlo komisinius, nuolaidas ir kitas pinigines privilegijas bendrovei *Lyoness Europe AG*, o pirmosios instancijos teismas negalėjo konkrečiai nurodyti tariamų komisinių, nuolaidų ir kitų piniginių privilegijų, kurias šis suteikė atsakovei.
- 15 Taigi būdamas fizinis asmuo jis net nebūtų galėjęs atsakovei siūlyti jokių komisinių, nuolaidų ar kitų piniginių privilegijų, nes jo veikla visiškai nebuvo susijusi su kokia nors komercine, pramonine, amatų ar profesine veikla pagal Įstatymą Nr. 193/2002, t. y. veikla, kurios bet koku atveju negalima vykdyti be išankstinių leidimų, negavus įstatyme numatytų išvadų ar licencijų arba neįrašytam ar neįsiregistravus į įmonių registrą.
- 16 OZ pažymėjo, kad nei prieš sudarydamas ginčijamą sutartį, nei vykdydamas veiklą jis nevykdė ekonominės veiklos kaip komercinės veiklos subjektas pagal Direktyvą arba Įstatymą Nr. 193/2000, nei apskritai tokio tipo profesinės tarpininkavimo veiklos, kokia yra ginčijamos sutarties objektas.
- 17 Jis prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo.
- 18 Kita apeliacinio proceso šalis (atsakovė) *Lyoness Europe AG*, kuriai Rumunijoje atstovauja *myWorld Retail Services SRL* (anksčiau *SC Lyoness România SRL*), prašo atmesti apeliacinį skundą.
- 19 *myWorld Retail Services SRL* visų pirma teigia, kad nors ji vykdo rinkodaros ir reklamos veiklą kitos apeliacinio proceso šalies (atsakovės) naudai, ji nėra pastarosios padalinys; ji yra ribotos atsakomybės bendrovė, įsteigta Rumunijos teritorijoje, nepriklausoma ir su savo turtu, kurios akcininkės yra bendrovės *myWorld International Limited* ir *myWorld Holdings Limited*, kurių abiejų veikla organizuojama vadovaujantis Didžiosios Britanijos įstatymais, o buveinės yra Londone.

- 20 Kita apeliacinio proceso šalis (atsakovė) šios bendrovės niekaip nekontroliuoja, ir ji neturi jokio ypatingo įgaliojimo, kad galėtų *Lyoness Europe AG* atstovauti teisme.
- 21 Iš esmės *myWorld Retail Services SRL* tvirtina, jog *OZ* negalima laikyti vartotoju.
- 22 Iš tiesų *Lyoness Europe AG* ir *Lyoness* lojalumo sistemos narių, tarp jų – apelianto, santykiai yra verslo santykiai.
- 23 Pagal *Lyoness* sistemos veikimo principą, apeliantas savo ekonominę veiklą vykdo nepriklausomai ir sistemingai, naudodama savo išteklius bei lėšas, ir vykdo komercinę veiklą, siekdamas gauti pelno pasyvių pajamų forma.
- 24 Į *Lyoness* lojalumo sistemą užsiregistruojama nemokamai ir už tolesnę nario veiklą sistemoje nereikia mokėti jokių sumų. Todėl sutartiniai santykiai tarp *Lyoness* narių ir apelianto nelemia jokių išlaidų, todėl negalima kiekybiškai įvertinti jokios nariui padarytos žalos. Narių įmokėtos grynujų pinigų sumos yra jų būsimų pirkimų avansai, o vienintelė narių pareiga yra naudoti šias sumas per lojalumo programą, t. y. vykdyti pirkimus iš *Lyoness* komercinių partnerių. Iš tiesų, pirkimų avansai nėra *Lyoness* tiekėtų prekių ar suteiktų paslaugų ekvivalentas (kaina).
- 25 Prekes ir paslaugas nariai turi pirkti tiesiai iš *Lyoness Europe AG* komercinių partnerių taip, kad teisiniai santykiai kiltų tiesiogiai tarp tokių komercinių partnerių ir *Lyoness* sistemos narių.
- 26 Kitos apeliacinio proceso šalies per *Lyoness* lojalumo sistemą vykdoma veikla nėra gamyba, importas ar prekyba prekėmis *Lyoness* sistemos nariams. *Lyoness* lojalumo sistema kartu su savo nariais sukuria pirkėjų bendruomenę, per kurią siekiama gauti abipusės naudos. Apeliantė naudojosi *Lyoness* lojalumo sistemos nario privilegijomis, t. y. kompensacijomis už savo pirkinius, daugeliu privilegijų nariui už visus rekomenduotus narius – premija už draugystę – ir privilegijomis, susijusiomis su partnerio statusu.
- 27 Sudarydamas sutartis apeliantas veikė siekdamas vykdyti veiklą, kuri generuoja papildomas ir pasyvias pajamas, o ne tiesiog siekdama gauti paprastų nuolaidų.
- 28 *myWorld Retail Services SRL* tvirtina, jog, vadovaujantis sutartimi, „kiekvienas klientas turi privilegiją „pinigai su kiekvienu pirkiniu“ ir kiekvienam susidomėjusiam šia ekonomine veikla siūloma galimybė, taikant rekomendacijomis pagrįstą aktyvią rinkodarą, susikurti papildomų pajamų ir vykdyti tokią veiklą, kol ji taps pagrindine profesine veikla“ ir „(...) klientas turi savarankiškai rūpintis gautų pajamų ir komisinių mokesčiais, reikiamais draudimo įmokų mokėjimais ir per nustatytus terminus asmeniškai pateikti kitus patvirtinančius dokumentus; šiuo atžvilgiu, klientas per įstatymuose nustatytus terminus kompetentingoms mokesčių institucijoms turi pateikti deklaraciją 201 „Užsienio pajamų deklaracija, kodas 14.13.01.13/7“.

- 29 Be to, tai, kad *LyoneSS* sistemos nariai yra prekybininkai, jau buvo paskelbta 2014 m. *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) įsiteisėjusiu sprendimu, kuris buvo paskelbtas *LyoneSS* sistemos nario pradėtoje byloje. Tą patį kitoje byloje nusprendė *Tribunalul București* (Bukarešto aukštesnysis teismas, Rumunija) 2016 m. priimtame sprendime.
- 30 Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, *myWorld Retail Services SRL* tvirtina, kad nereikia kreiptis į Teisingumo Teismą, nes, pirma, kita apeliacinio proceso šalis (atsakovė) yra Šveicarijos bendrovė ir, antra, tokiu prašymu faktiškai būtų siekiama nagrinėti šią bylą iš esmės.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad, siekiant nustatyti, ar sutarties sąlyga yra nesąžininga, reikia konkrečiai išnagrinėti, ar ieškovas yra vartotojas.
- 32 Jis priduria, kad Direktyvoje nenurodyta, kokio tipo sutartims ji taikoma, o sutartys apibrėžiamos nurodant sutarties šalis pagal tai, ar jos vykdo profesinę veiklą, nes Direktyva nustatyta apsaugos sistema, kaip tai matyti ir iš 2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Asbeek Brusse ir de Man Garabito* (C-488/11, EU:C:2013:341), pagrįsta idėja, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei pardavėjo ar tiekėjo tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio, tai reiškia, kad vartotojas turi sutikti su pardavėjo ar tiekėjo iš anksto nustatytais sąlygomis ir neturi galimybės daryti įtaką jų turiniui.
- 33 Šiame ieškinyje *Tribunalul Olt* turi atlikti analizę dviem etapais, t. y. patikrinti, ar ieškovas yra vartotojas, ir nuspręsti, kuri teisė taikytina – Šveicarijos teisė ar Rumunijos teisės aktai, kuriais įgyvendinta Direktyva 93/13/EEB. Tik tada, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo atsakymą, teismas galės patikrinti nesąžiningomis laikomų sąlygų turinį.
- 34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, OZ yra vartotojas, nors naudojasi prekybos nuolaidomis, kurias suteikia tam tikri prekybininkai, turintys sutartinių santykių su atsakove ir apeliante. Svarbu tik tai, kad jis yra šalis susitarimo, pagal kurį veikia siekdamas tikslų, kurie nepatenka į jo komercinę, pramoninę ar gamybinę, amatų ar profesinę veiklą.
- 35 Be to, net ir sutarties sąlyga, kurioje nustatyta, jog taikoma Šveicarijos teisė, gali būti išnagrinėta kaip galimai nesąžininga.